

Investigating Factors affecting agricultural students' intention toward self-employment: By Theory of Planned Behavior

pages
55-71

Masoud Yazdanpanah ^{1*}, Bahman Khosravipour ² and Yousof Azadi ³

¹Associate Professor., Department of Agricultural Extension and Education, Ramin Agriculture and Natural Resources University of Khuzestan, Iran;

²Professor., Department of Agricultural Extension and Education, Ramin Agriculture and Natural Resources University of Khuzestan, Iran;

³M.Sc., Department of Agricultural Extension and Education, Ramin Agriculture and Natural Resources University of Khuzestan, Iran;

*Corresponding author:masoudyazdan@gmail.com

Received date: 2025.02.04

Accepted date: 2025.05.10

Abstract

Self-employment in the agricultural sector is an important way to get out of the unemployment. The purpose of this study is to identify the factors affecting agricultural students' self-employment intention based on the Theory of Planned Behavior. The statistical population consisted of the whole students of Khuzestan Ramin Agriculture and Natural Resources University. Then, using random sampling method a sample of 304 persons was selected. The instrument was a questionnaire which its face validity was approved by a panel of experts. To examine its reliability, a pilot study was carried out and Cronbach's alpha was calculated (coefficients of 0.70 to 0.88). Results indicated a significant positive correlation between attitude, subjective norm, moral norm, perceived behavioral control and self-identity with variable intention towards self-employment in the agriculture sector. The results also showed that the variables of attitudes, moral norms, perceived behavioral control and self-identity has direct effects on the variable intention towards self-employment in the agricultural sector. Collectively, these variables are capable of predicting 84 percent of the variability intention towards self-employment in the agricultural sector.

Keywords: self-employment, theory of planned behavior, intention

بررسی سازه‌های مؤثر بر تمایل دانشجویان به خوداشتغالی: کاربرد نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده

مسعود یزدان‌پناه^{۱*}، بهمن خسروی پور^۲ و یوسف آزادی^۳

شماره صفحات

۵۵-۷۱

^۱. دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان، ملاثانی؛

^۲. استاد گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان، ملاثانی؛

^۳. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد توسعه روستایی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان، ملاثانی؛

* نویسنده مسئول: masoudyazdan@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۱۶

چکیده

خوداشتغالی در بخش کشاورزی یک راه مهم به منظور برون رفت از معضل بیکاری می‌باشد. بنابراین این پژوهش با هدف شناسایی سازه‌های مؤثر بر تمایل دانشجویان کشاورزی نسبت به خوداشتغالی بر اساس نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده انجام شده است. جامعه‌ی آماری پژوهش، دانشجویان دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان بودند و از روش نمونه‌گیری تصادفی برای انتخاب نمونه مورد مطالعه بهره گرفته شد. تعداد ۳۰۴ پرسشنامه از نمونه مورد مطالعه جمع‌آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه بود که روایی صوری آن به کمک صاحب‌نظران تأیید شد. برای تأیید پایایی پرسشنامه نیز آلفای کرونباخ محاسبه شد (۰/۷۰ تا ۰/۸۸) بود. نتایج پژوهش حاکی از همبستگی مثبت و معنی‌دار بین متغیرهای نگرش، هنجار ذهنی، هنجار اخلاقی، کنترل رفتاری درک شده و هویت فردی با متغیر تمایل نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی بود. همچنین نتایج معادلات ساختاری نشان داد، متغیرهای نگرش، هنجار اخلاقی، کنترل رفتاری درک شده و هویت فردی دارای تأثیر مستقیم مثبت و معنی‌داری بر متغیر تمایل نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی می‌باشند. در مجموع این متغیرها قادرند، ۸۴ درصد از تغییرپذیری متغیر تمایل نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی را پیش‌بینی نمایند.

کلمات کلیدی: خوداشتغالی، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده و تمایل.

مقدمه

اصلی‌ترین چالش عصر مدرن در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، بیکاری با بیکاری به ویژه در میان جوانان و دانش‌آموختگان دانشگاهی می‌باشد (Isah & Garba., 2015). مسئله بیکاری در کشور ما نیز با شرایط حادی روبه‌رو است، به طوری که جمعیت بیکار در نظام آموزش عالی کشور در دوره ۱۳۹۳-۱۳۸۵ با افزایش فزاینده‌ای روبه‌رو بوده است. به گونه‌ای که از ۲۱ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۴۲/۳ درصد در سال ۱۳۹۳ افزایش یافته است (Movahedi., 2017). در این میان شواهد آماری نشان می‌دهد وضعیت بیکاری در بین دانش‌آموختگان کشاورزی بسیار زیاد است. نرخ بیکاری دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی بر اساس بررسی‌های صورت گرفته توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی ۲۵ درصد در سال ۱۳۹۱ گزارش شده که نسبت به دیگر رشته‌ها بالاترین میزان را دارد (Zolali et al., 2015). بنابراین چالش‌های مربوط به اشتغال یا در واقع موضوع کار و بیکاری، یکی از مهم‌ترین مسائل اجتماعی کشور ایران به شمار می‌رود و با توجه به میزان رشد جمعیت در دو دهه گذشته می‌توان آن را مهم‌ترین چالش اجتماعی چند دهه آینده به حساب آورد. حل این مشکل، دولتمردان اکثر کشورها را با چالش‌های بزرگی روبرو ساخته است، به گونه‌ای که می‌توان گفت ثبات و زوال برخی از دولت‌ها منوط به حل بحران بیکاری است (Khaghani et al., 2012). بنابراین اشتغال دانش‌آموختگان یکی از مسائلی است که همواره مورد توجه برنامه‌ریزان آموزشی در کشورهای مختلف بوده (Hoseini & Hoseini., 2012) چرا که اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی یکی از عناصر لازم توسعه ملی است (Saboohi., 2001) و نظام آموزشی کشور ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست (Hoseini & Hoseini., 2012).

بر اساس آمار رسمی ارائه شده از سوی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی، حدود ۵۷ هزار نفر از دانش‌آموختگان رشته کشاورزی به دنبال کار هستند (Shiri et al., 2013). از طرف دیگر با توجه به وارد شدن سالانه، ۲۷۰ هزار دانش‌آموخته دانشگاهی به بازار کار (Movahedi et al., 2013) و کافی نبودن ظرفیت بازار کار به منظور پاسخگویی به جذب شمار روزافزون دانش‌آموختگان کشاورزی و نظر به محدودیت اشتغال در بخش‌های دولتی، توجه به خوداشتغالی بیش از پیش اهمیت می‌یابد (Movahedi et al., 2014). بر اساس بررسی‌های سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی در سال ۱۳۹۳، ۳۸۴۳۸ نفر از دانش‌آموختگان بخش کشاورزی بیکار هستند. در این راستا، امروزه کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، به منظور غلبه بر مشکلات شغلی دانش‌آموختگان دانشگاهی، کارآفرینی و خوداشتغالی را پیشنهاد (Hoseini & Hoseini., 2012) و پرداختن به این موضوع را حائز اهمیت دانسته‌اند (Mokht et al., 2013). به عبارت دیگر کارآفرینی و خوداشتغالی به عنوان یک راه‌حل در برابر بیکاری، پیشنهاد شده است (Ghavidel et al., 2011). برای کاهش میزان بیکاری جوانان و دانش‌آموختگان، پیش از هر چیز بایستی عامل‌هایی را که سبب بروز چالش‌هایی برای ورود جوانان به بازار کار و پیدا کردن کار مناسب و شایسته سطح تحصیلات و انتظارات آنان شده است شناسایی کرد تا بتوان با شناخت بهتر و کامل‌تر چالش‌ها، در جهت رفع آن‌ها

اقدام‌های اثربخش و برنامه‌ریزی شده انجام داد (Movahedi., 2017). با توجه به اینکه تمایل به خوداشتغالی لازمه‌ی موفقیت در فعالیت‌های مربوط به آغاز کسب و کارهای نوپاست (arabiun et al., 2014). بنابراین پرداختن به موضوع تمایل به خوداشتغالی از مسائل ضروری بوده و تحقیقات در این زمینه مهم می‌باشند.

مروری بر مبانی نظری و پیشینه تحقیق

(Babyetsiza (2015، خوداشتغالی را به عنوان راهی برای مهار بیکاری یا افزایش اشتغال، افزایش رشد اقتصادی از طریق نوآوری و تازه اندیشی (در بین سال‌های دهه ۷۰-۸۰ میلادی) دانسته است. اصطلاح خوداشتغالی به افرادی که کارهای فردی خود را عملیاتی می‌کنند و ممکن است موجب به کارگیری دیگران گردند (و یا شاید نشود) اطلاق می‌گردد. همچنین خوداشتغالی ممکن است در مناطق شهری یا روستایی، در بخش کشاورزی و یا خارج از آن صورت گیرد (Fields., 2015). خوداشتغالی می‌تواند در بخش‌هایی نظیر کشاورزی، مهار آب‌ها، آماده‌سازی زمین، عمران روستا، خدمات، راه و ساختمان، صنایع کوچک، دستی و هنری، تولید محصولات خوراکی، پوشاک، چرم، کفش، کلاه، چمدان، امور ساختمانی، فعالیت‌های دیجیتالی و نرم‌افزاری در کوتاه‌ترین زمان، بدون تشریفات و حتی در درون خانه و در سراسر شبانه‌روز به کمک خانواده و دوستان انجام شود (Kaldi et al., 2012). از طرفی برخی محققان، اصطلاح خوداشتغالی را مترادف با واژه کارآفرینی در نظر گرفته‌اند. در واقع، در بسیاری از مطالعات انجام شده، خوداشتغالی را به عنوان معیاری برای سنجش کارآفرینی مورد استفاده قرار داده‌اند (Isah & Garba., 2015).

(Kolvereid (1996، با مطالعه نمونه‌ای از ۱۴۳ دانشجوی نروژی با هدف شناسایی علل فردی تمایل به انتخاب وضعیت شغلی نشان داد نگرش، هنجار ذهنی و کنترل رفتاری درک شده بر روی تمایل به خوداشتغالی تأثیر می‌گذارند، در حالی که ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ دهندگان (جنسیت، وضعیت شغلی والدین، تجربه خوداشتغالی) تنها به طور غیر مستقیم تمایل به خوداشتغالی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. (Isah & Garba (2015، در مطالعه‌ای به بررسی نگرش دانشجویان نسبت به تمایل به خوداشتغالی پرداختند و مشخص شد که بین تمایل به خوداشتغالی با خودکارآمدی، نوآوری و ریسک‌پذیری رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. این مطالعه همچنین نشان داد تفاوت معنی‌داری در بین دانشجویان در رابطه با تمایل به خوداشتغالی وجود ندارد. (Solesvik et al (2012 در پژوهشی با هدف بررسی تمایل دانشجویان به منظور خوداشتغالی در کشور اوکراین همبستگی بالایی بین نگرش، هنجار ذهنی و کنترل رفتاری درک شده و تمایل به خوداشتغالی را گزارش نمودند. همچنین نتایج پژوهش (Movahedi et al (2013 تحت عنوان "عوامل مؤثر بر نگرش دانشجویان کشاورزی نسبت به خوداشتغالی و کارآفرینی" نشان دادند که دانشجویان نگرش مثبتی نسبت به خوداشتغالی دارند. همچنین پژوهش آنان نشان داد که توانایی خوداشتغالی، نیمسال تحصیلی، ویژگی‌های کارآفرینی، علاقه به کار در بخش کشاورزی و علاقه به کار کشاورزی

عامل‌های مهم مؤثر بر نگرش دانشجویان نسبت به کارآفرینی و خوداشتغالی می‌باشند. (Liñán & Chen (2009) با استفاده از مدل معادلات ساختاری، نشان دادند که نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده ۵۵ درصد از تغییرات تمایل به خوداشتغالی را تبیین می‌کند. (Gafar *et al* (2015) در پژوهشی نتیجه گرفتند که نگرش نسبت به واقعیت کسب و کار و ایجاد ارزش درک شده نقش مهمی در تبیین تمایل به خوداشتغالی برای دانشجویان ایفا می‌کند، این در حالی است که هنجارهای ذهنی تأثیر قابل توجهی ندارد. (Krueger *et al* (2000) در پژوهشی ارتباط کنترل درک شده رفتاری و نگرش با تمایل به کارآفرینی را نشان دادند، اما بین هنجار ذهنی و تمایل ارتباط آماری معنی‌داری نیافتند. نتایج مطالعه (Zakaria *et al.*, 2014) نشان داد نگرش و درک دانشجویان در رابطه با چشم انداز شرکت تجارت محصولات کشاورزی در کشور غنا تأثیر مثبت و معنی‌داری بر تمایل آنان نسبت به تجارت محصولات کشاورزی به عنوان یک راه خوداشتغالی در آینده دارد. بنابراین با توجه به اهمیت تمایل به خوداشتغالی به ویژه برای دانشجویان رشته کشاورزی که نرخ بسیار بالایی از بیکاری جامعه را به خود اختصاص داده‌اند لزوم انجام مطالعات تجربی بیشتر به منظور ایجاد درک عمیق‌تری از عوامل مؤثر بر تمایل به خوداشتغالی در بخش کشاورزی احساس می‌گردد. لذا در این پژوهش به بررسی سازه‌های مؤثر بر تمایل دانشجویان دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی با استفاده از نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده پرداخته شد.

در سال‌های اخیر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، به یکی از پرکاربردترین نظریه‌های روان‌شناختی، به منظور توضیح دادن و پیش‌بینی نمودن رفتار بشر تبدیل شده است (Tkachev & Kolvereid., 1999). چرا که این نظریه یک نظریه اجتماعی-شناختی بوده که در زمینه‌های بسیار گوناگونی به کار گرفته شده است (Khaghani *et al.*, 2012). نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده (Ajzen (1991) که در سال ۱۹۹۱ میلادی ارائه گردید، که خود این نظریه از نظریه کنش منطقی فیش بین و آجزن در سال ۱۹۷۵ میلادی ایجاد گردید (McStay., 2008) و یک چارچوب مفهومی سودمند را به منظور طرز برخورد با پیچیدگی‌های رفتار اجتماعی انسان فراهم می‌سازد (Akmaliah Pihie Lope & Hassan., 2009). تمایل یک فرد به خوداشتغالی توسط سه عامل نگرش، هنجار ذهنی و کنترل رفتاری درک شده تعیین می‌گردد (Babyetsiza, 2015; (Akmaliah Pihie Lope & Hassan., 2009; (Majogoro & Mgabo., 2012). این نظریه همچنین بیان می‌دارد رفتار، توسط نیت افراد پیش‌بینی می‌گردد (Akmaliah Pihie Lope & Hassan., 2009). در همین راستا Krueger *et al* (2000) به نقل از (Gafar *et al* (2015) نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده آجزن را به منظور ارائه درک نظری و تجربی فرآیندهای ذهنی برای تمایل به خوداشتغالی افراد نسبت به کسب و کار و ایجاد بنگاه‌های تجاری به کار گرفتند. این نظریه بیان می‌کند که تمایل به سه عامل نگرش فرد نسبت به رفتار، هنجار ذهنی و کنترل رفتاری درک شده بستگی دارد. ترکیبی از این سه عامل، کنترل واقعی شخص بر رفتار را نشان می‌دهد و به طور معمول بر پیش‌بینی دقیقی از تمایلات رفتاری مبتنی می‌باشد و این تمایلات می‌توانند بخش قابل توجهی از تغییرپذیری رفتار را توضیح دهند (McStay., 2008).

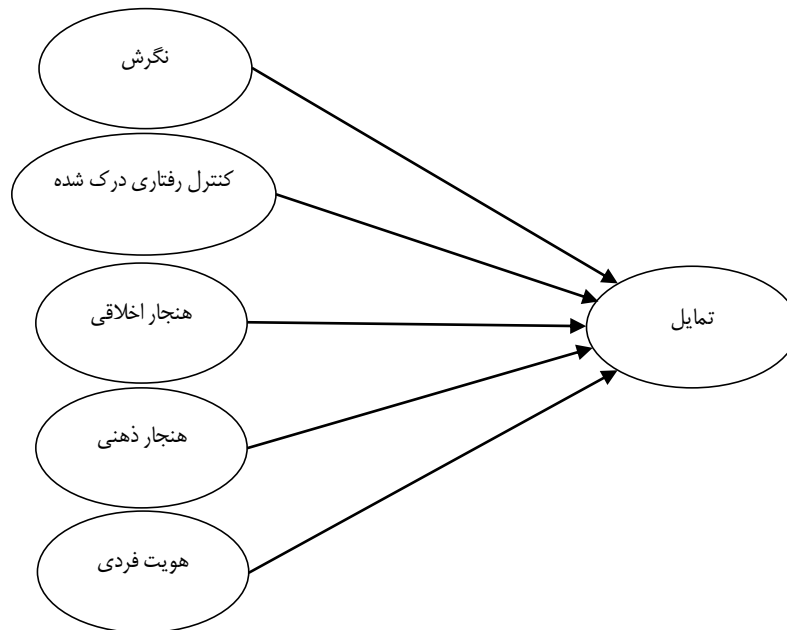
آجزن نیت یا تمایل را میزان میل افراد برای تلاش به منظور برنامه‌ریزی جهت شکل دادن به یک رفتار می‌داند و تأکید می‌کند که عموماً تمایلات قوی‌تر موجب می‌شوند تا فرد با احتمال بیشتری رفتار مورد نظر را انجام دهد (Shangoli et al., 2014). نگرش یکی از اجزای اصلی و مهم رفتار انسان‌ها است و بر پایه آن می‌توان درباره رفتار و یا نتایج آن داوری و تصمیم‌گیری کرد (Movahedi et al., 2014). به عبارت دیگر، نگرش عبارت است از حالتی روانی و روان‌شناسانه مبتنی بر تجربه که تأثیری پویا بر فرد اعمال می‌کند و او را به طور ویژه‌ای آماده واکنش نشان دادن در برابر برخی اشیاء و وضعیت‌ها می‌کند (Papzan et al., 2015). متغیر دیگر این نظریه، هنجار ذهنی است. هنجار ذهنی به فشارهای اجتماعی ادراک شده در راستای انجام یا عدم انجام یک رفتار اشاره دارد (Fayolle & Gailly., 2004). به عبارت دیگر، این متغیر بیان می‌دارد که تا چه اندازه فرد برای انجام رفتار خاصی از سوی جامعه احساس فشار یا تأیید می‌کند. هنجار ذهنی در این نظریه یعنی فشار درک شده از سوی محیط (پدر و مادر، دوستان نزدیک، همکاران و ...) که به معنای هنجارهای جامعه بوده و منعکس‌کننده‌ی فشار و جهت‌دهی مؤکد اجتماعی است که شخص آن را برای انجام دادن یک رفتار خاص، احساس می‌کند و برای شخص مهم است که جامعه چه برداشتی از رفتار مورد نظری داشته باشد (Barani et al., 2009). کنترل رفتاری درک شده (خودکارآمدی) مفهومی است که نخستین بار بندورا (Bandura) آن را برای تبیین نظریه شناختی اجتماعی ارائه داد و آن را به عنوان پیش‌شرط اساسی برای شکوفایی استعدادهای پنهان کارآفرینی افراد در نظر گرفت (Safa & makgoli., 2015). از دیدگاه بندورا (Bandura., 1997) خودکارآمدی، باورهایی است که یک فرد توسط آن، توانایی خود را برای مقابله با موقعیت‌های چالش‌زا می‌شناسد (Barani et al., 2009). به عبارت دیگر، این مفهوم در معنای کلی، به عنوان یک حالت ذهنی تعریف می‌شود که بر پایه تصور افراد در مورد مهارت‌ها و توانایی‌هایشان پی‌ریزی شده است. بر این اساس، کنترل رفتاری درک شده به باورها و افکار درونی افراد در مورد این که آیا آنان توانایی لازم برای انجام یک کار نوآورانه و مخاطره‌آمیز را دارند و یا اینکه آیا آنان می‌توانند به شکل اثربخشی مهارت‌های خود را برای راه‌اندازی یک کسب و کار (خوداشتغالی) به کار بگیرند یا خیر، اشاره دارد (Safa & makgoli., 2015). (Chen et al., 1989) به نقل از Barani et al (2009) خودکارآمدی را اینگونه تعریف کرده‌اند: باورهایی که یک فرد از توانایی‌های خود برای انجام نقش‌ها و وظایف کارآفرینی و خوداشتغالی دارد. همچنین آن‌ها در مطالعه‌ی خود نشان دادند، خودکارآمدی اثر معنی‌دار و مثبتی بر روی نیت کارآفرینی و خوداشتغالی دارد. اگرچه موفقیت نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده در پیش‌بینی رفتار اثبات شده است و مطالعات زیادی با استفاده از این نظریه انجام شده است، با این وجود تکامل تئوری متوقف نشده است و محققان دیگر در حوزه‌های تحقیقاتی مختلف در راستای مجوز آجزن در خصوص اجازه اضافه نمودن متغیرهای جدید جهت افزایش توان پیش‌بینی‌کنندگی مدل، سازه‌های جدیدی را به این نظریه اضافه نموده‌اند (Yazdanpanah et al., 2016). به عبارت دیگر، به منظور درک بهتر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده و تبیین بهتر تمایل و رفتار واقعی افراد، مطالعات بسیاری انجام گردیده که در آن‌ها متغیرهای دیگری را با متغیرهای اصلی

نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده ادغام کرده‌اند (Huang & Chen., 2015). در این راستا شواهد زیادی برای گنجاندن جنبه‌های اخلاقی در نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده وجود دارد. با این حال، برخی از محققان استدلال نمودند که هنجار اخلاقی تنها برای درک رفتاری مهم است که تحت اصطلاح اخلاقی تفسیر شده است (Yazdanpanah & Forouzani., 2015). Kaiser (2006) به نقل از (Shangoli najafabadi *et al* (2014) متغیر هنجار اخلاقی را به سازه‌های نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده اضافه کرد. هنجار اخلاقی، ارزش‌ها یا قوانین اخلاقی درونی هستند که به‌وسیله پاداش یا تنبیهی که فرد برای خود در نظر می‌گیرد، انگیخته می‌شوند. به منظور توسعه دادن نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، (Conner & Armitage., 1998) به نقل از (Huang & Chen., 2015) اهمیت هنجار اخلاقی در نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده را مطرح کردند. هنجار اخلاقی به عنوان ادراک فرد از درستی یا نادرستی اخلاقی انجام یک رفتار در نظر گرفته شده است، همچنین مطالعات تجربی گذشته از وجود رابطه‌ای مثبت بین هنجار اخلاقی و تمایل به خوداشتغالی حمایت کرده‌اند. از طرفی شواهد زیادی برای گنجاندن متغیر هویت فردی (چگونه یک شخص خود را درک می‌کند) به عنوان پیش‌بینی کننده تمایل در نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده وجود دارد. مفهوم هویت فردی ناشی از نظریه هویت ارائه شده از سوی استرایکر (Stryker) می‌باشد (Yazdanpanah & Forouzani., 2015). با توجه به نظریه استرایکر، هویت فردی مجموعه‌ای از نقش‌های اجتماعی ساخته شده است که منعکس کننده این واقعیت می‌باشد که فرد تا چه حد خود را به عنوان معیاری برای انجام یک نقش اجتماعی خاص می‌بیند (Yazdanpanah *et al.*, 2011). به طور کلی، هویت فردی به عنوان برجستگی تلقی می‌شود که افراد برای توصیف خود از آن استفاده می‌کنند (Shangoli najafabadi *et al.*, 2014) و انتظار می‌رود که تأثیر مهمی بر تمایل فرد داشته باشد (Yazdanpanah *et al.*, 2011). در مجموع با توجه به نتایج یافته‌های پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه تمایل به خوداشتغالی و نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، چارچوب مفهومی زیر برای این پژوهش ارائه شد. بر اساس شکل ۱ نگرش، کنترل رفتاری درک شده، هنجار ذهنی، هنجار اخلاقی و هویت فردی، پیشگوکننده‌های تمایل به خوداشتغالی به شمار می‌آیند.

بر اساس موارد مذکور، فرضیه‌های این پژوهش بر اساس نظریه توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده به صورت زیر می‌باشد.

- بین نگرش و تمایل دانشجویان نسبت به خوداشتغالی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد.
- بین کنترل رفتاری درک شده و تمایل دانشجویان نسبت به خوداشتغالی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد.
- بین هنجار ذهنی و تمایل دانشجویان نسبت به خوداشتغالی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد.
- بین هنجار اخلاقی و تمایل دانشجویان نسبت به خوداشتغالی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد.
- بین هویت فردی و تمایل دانشجویان نسبت به خوداشتغالی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد.
- متغیرهای نگرش، کنترل رفتاری درک شده، هنجار ذهنی، هنجار اخلاقی و هویت فردی بر متغیر تمایل تأثیر دارند.

- بر اساس چارچوب پژوهش، متغیرهای نگرش، کنترل رفتاری درک شده، هنجار ذهنی، هنجار اخلاقی و هویت فردی بر تمایل دانشجویان نسبت به خوداشتغالی تأثیر آماری معنی داری دارند.

شکل ۱. تئوری توسعه یافته رفتار برنامه‌ریزی شده

Figure 1. The developed theory of planned behavior

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، از لحاظ گردآوری داده‌ها پیمایشی و از لحاظ روش پژوهش توصیفی-همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش دانشجویان دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان بودند ($N=2233$) که از این میان، تعداد ۳۲۷ دانشجو به عنوان نمونه آماری با استفاده از جدول کرجسی و مورگان انتخاب گردید و به منظور انتخاب نمونه، از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده گردید. به دلیل نقصان اطلاعات بعضی از پرسشنامه‌ها، ۲۳ پرسشنامه از کل داده‌ها حذف گردید و در نهایت، ۳۰۴ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای محقق ساخت، متشکل از چند بخش شامل ویژگی‌های فردی و اجتماعی، متغیرهای نگرش (۴ گویه)، هنجار ذهنی (۵ گویه)، کنترل رفتاری درک شده (۵ گویه)، هنجار اخلاقی (۶ گویه)، هویت فردی (۳ گویه) و تمایل (۵ گویه) بودند. به منظور سنجش تمامی گویه‌های پرسشنامه از طیف لیکرت پنج گزینه‌ای شامل «خیلی کم»، «کم»، «متوسط»، «زیاد» و «خیلی زیاد» استفاده گردید. در این راستا، روایی پرسشنامه بر اساس نظر متخصصان گروه ترویج و آموزش کشاورزی تأیید شد. برای سنجش میزان پایایی سؤالات طرح شده، ۳۰ پرسشنامه به صورت پایلوت در اختیار دانشجویان قرار گرفت و میزان آلفای کرونباخ آن محاسبه گردید (جدول ۱). همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS_{version24} و AMOS_{version22} استفاده شد.

جدول ۱. ضریب آلفا و تعداد گویه‌ها برای متغیرهای پژوهش

Table 1. Alpha coefficient and number of items for research variables

ضریب آلفای کرونباخ Cronbach's alpha coefficient	تعداد گویه Number of items	متغیرها Variables	ردیف Row
۰/۸۴	۴	نگرش	متغیرهای مستقل Independent Variables
۰/۷۴	۵	هنجار ذهنی	
۰/۷۰	۵	کنترل رفتاری درک شده	
۰/۸۴	۶	هنجار اخلاقی	
۰/۸۸	۳	هویت فردی	متغیر وابسته Dependent Variable
۰/۸۷	۵	تمایل	

نتایج و بحث

آمار توصیفی

بر اساس نتایج حاصل از بررسی ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای، میانگین سنی پاسخگویان ۲۲/۵۶ سال و انحراف معیار آن ۲/۸۳۸ بود، سن جوان‌ترین پاسخگو ۱۸ سال و مسن‌ترین آن ۴۰ سال بود. توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس جنسیت نشان می‌دهد، ۱۳۳ نفر (۴۳/۷ درصد) از پاسخگویان مرد و ۱۷۱ نفر (۵۶/۳ درصد) زن می‌باشند. از طرفی، توزیع فراوانی تعداد اعضای خانوار پاسخگویان نشان می‌دهد، میانگین تعداد اعضای خانوار پاسخگویان ۵/۷۲ نفر، میانه برابر با ۶ و نما (مد) برابر با ۵ بود که نشان می‌دهد خانوارهایی که دارای ۵ عضو هستند بیشترین تعداد را در نمونه مورد بررسی داشتند. همچنین کم جمعیت‌ترین خانوار ۲ نفر و پر جمعیت‌ترین آن ۱۲ نفر بود. توزیع فراوانی وضعیت پاسخگویان از نظر وضعیت تأهل نشان می‌دهد، ۲۶۲ نفر (۸۶/۲ درصد) مجرد و ۳۷ نفر (۱۲/۲ درصد) متأهل بودند. همچنین ۵ نفر (۱/۶ درصد) به این سؤال پاسخ نداده بودند. توزیع فراوانی شغل پدر پاسخگویان نشان می‌دهد، ۱۱۶ نفر (۳۸/۲ درصد) شغل دولتی و ۱۸۲ نفر (۵۹/۸ درصد) شغل آزاد داشتند. همچنین ۶ نفر (۲ درصد) به این سؤال پاسخ نداده بودند. همچنین توزیع فراوانی سال تحصیلی پاسخگویان نشان می‌دهد، ۱۴۷ نفر (۴۸/۴ درصد) سال اول، ۲۴ نفر (۷/۹ درصد) سال دوم، ۴۹ نفر (۱۶/۱ درصد) سال سوم و ۵۶ نفر (۱۸/۴ درصد) سال چهارم بودند، همچنین ۲۸ نفر (۹/۲ درصد) به این سؤال پاسخ نداده بودند. در نهایت توزیع فراوانی دانشجویان بر اساس وضعیت محل زندگی آن‌ها نشان می‌دهد، ۶۳ نفر (۲۰/۷ درصد) ساکن روستا و ۲۳۲ نفر (۷۶/۳ درصد) ساکن شهر بودند. همچنین ۹ نفر (۳ درصد) به این سؤال پاسخ نداده بودند. جدول ۲ آمار توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد، مطابق با یافته‌های پژوهش میانگین تمایل پاسخگویان به خوداشتغالی در بخش کشاورزی در حد متوسط به بالا می‌باشد (میانگین ۱۴/۳۹ و انحراف معیار آن ۵/۰۹). همچنین میانگین متغیر نگرش در حد بالایی است (میانگین ۱۲/۴۵ و انحراف معیار آن ۳/۸۹). میانگین متغیر هنجار ذهنی در حد متوسط است (میانگین ۱۳/۰۹ و انحراف معیار آن ۴/۰۱). همچنین میانگین متغیر هنجار اخلاقی در حد متوسط است (میانگین ۱۸/۹۲ و انحراف معیار آن ۵/۴۴). میانگین متغیر کنترل رفتاری درک شده در حد متوسط است (میانگین ۱۴/۰۶ و انحراف معیار آن ۴/۰۲). میانگین متغیر هویت فردی در حد متوسط است (میانگین ۸/۵۲ و انحراف معیار آن ۳/۲۵).

جدول ۲. آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

Table 2. Descriptive statistics of research variables

متغیر	فراوانی	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	طیف پاسخ
Variable	Abundance	Minimum	Maximum	Average	Sd	Response spectrum
تمایل	۳۰۱	۱	۲۵	۱۴/۳۹	۵/۰۹	۲۵-۵
نگرش	۳۰۴	۴	۲۰	۱۲/۴۵	۳/۸۹	۲۰-۴
هنجار ذهنی	۳۰۴	۵	۲۵	۱۳/۰۹	۴/۰۱	۲۵-۵
هنجار اخلاقی	۳۰۴	۶	۳۰	۱۸/۹۲	۵/۴۴	۳۰-۶
کنترل رفتاری درک شده	۳۰۴	۵	۲۵	۱۴/۰۶	۴/۰۲	۲۵-۵
هویت فردی	۳۰۰	۳	۱۵	۸/۵۲	۳/۲۵	۱۵-۳

رابطه بین متغیرهای پژوهش

به منظور بررسی همبستگی بین متغیرهای مستقل پژوهش با متغیر تمایل نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی، با توجه به سطح سنجش متغیرها، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردید. بر اساس نتایج جدول ۳ متغیرهای نگرش ($r = 0/624$)، هنجار ذهنی ($r = 0/532$)، هنجار اخلاقی ($r = 0/701$)، کنترل رفتاری درک شده ($r = 0/601$) و هویت فردی ($r = 0/564$) دارای رابطه مثبت و معنی داری با متغیر تمایل نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی می‌باشند.

جدول ۳. همبستگی بین متغیرهای مستقل پژوهش با متغیر تمایل نسبت به خوداشتغالی

Table 3. Correlation between independent research variables and the variable of tendency towards self-employment

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
Variable	Correlation coefficient	Sig
نگرش	۰/۶۲۴	۰/۰۰۱
هنجار ذهنی	۰/۵۳۲	۰/۰۰۱
هنجار اخلاقی	۰/۷۰۱	۰/۰۰۱
کنترل رفتاری درک شده	۰/۶۰۱	۰/۰۰۱
هویت فردی	۰/۵۶۴	۰/۰۰۱

در این پژوهش به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش از مدل معادله‌های ساختاری استفاده شد. آزمون تحلیل مسیر شامل برآورد تناسب مدل و مسیر عامل مشترک می‌باشد. در تجزیه و تحلیل مدل معادلات ساختاری، پذیرش هر مدل پژوهش ساختاری مبتنی بر استفاده از چندین شاخص مناسب می‌باشد (Gafar et al. 2015). به عبارت دیگر، تحلیل مسیر نیازمند شرایطی است از جمله این که کای اسکور نباید معنی دار باشد و همچنین تقریب ریشه میانگین مربع خطا باید بین صفر تا ۰/۰۸ باشد (Yazdanpanah & Rahimi Feyzabad, 2015).

بدین منظور در آغاز، رابطه‌ی بین متغیرها در چارچوب نظری تحقیق بررسی شد و سپس با توجه به مراتب بالا، کای اسکور، درجه آزادی و تقریب ریشه میانگین مربع خطا محاسبه شد ($\chi^2 = 782/790$, $RMSEA = 0/066$, $df = 335$). با توجه به

اینکه RMSEA در محدوده قابل پذیرش قرار دارد در نتیجه مدل از برازش مناسبی جهت بررسی روابط برخوردار است. با توجه به عدم وجود اثرات غیرمستقیم در مدل مذکور تنها اثرات مستقیم محاسبه و در جدول ۴ نگاشته شده‌اند. شکل ۲ مدل تحلیل مسیر (ساختاری) عامل‌های مؤثر بر تمایل دانشجویان نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی را نشان می‌دهد. عامل‌های مؤثر بر تمایل دانشجویان نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی شامل نگرش، هنجار اخلاقی، کنترل رفتاری درک شده و هویت فردی می‌باشد. همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، در ارتباط با تأثیر متغیرهای پژوهش بر روی متغیر تمایل نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی می‌توان بیان نمود، متغیرهای نگرش ($P < 0.004$, $\beta = 0.212$)، هنجار اخلاقی ($P < 0.0001$, $\beta = 0.381$)، کنترل رفتاری درک شده ($P < 0.0001$, $\beta = 0.394$) و هویت فردی ($P < 0.0001$, $\beta = 0.187$) دارای تأثیر مستقیم مثبت و معنی‌داری بر متغیر تمایل نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی بودند. بخش عمده‌ای از تغییرات متغیر تمایل نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی توسط متغیر کنترل رفتاری درک شده ($P < 0.0001$, $\beta = 0.394$) تعیین شده است. متغیرهای نگرش، هنجار اخلاقی، کنترل رفتاری درک شده و هویت فردی در مجموع توانسته‌اند، ۸۴ درصد از تغییرات متغیر تمایل نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی را پیش‌بینی نماید.

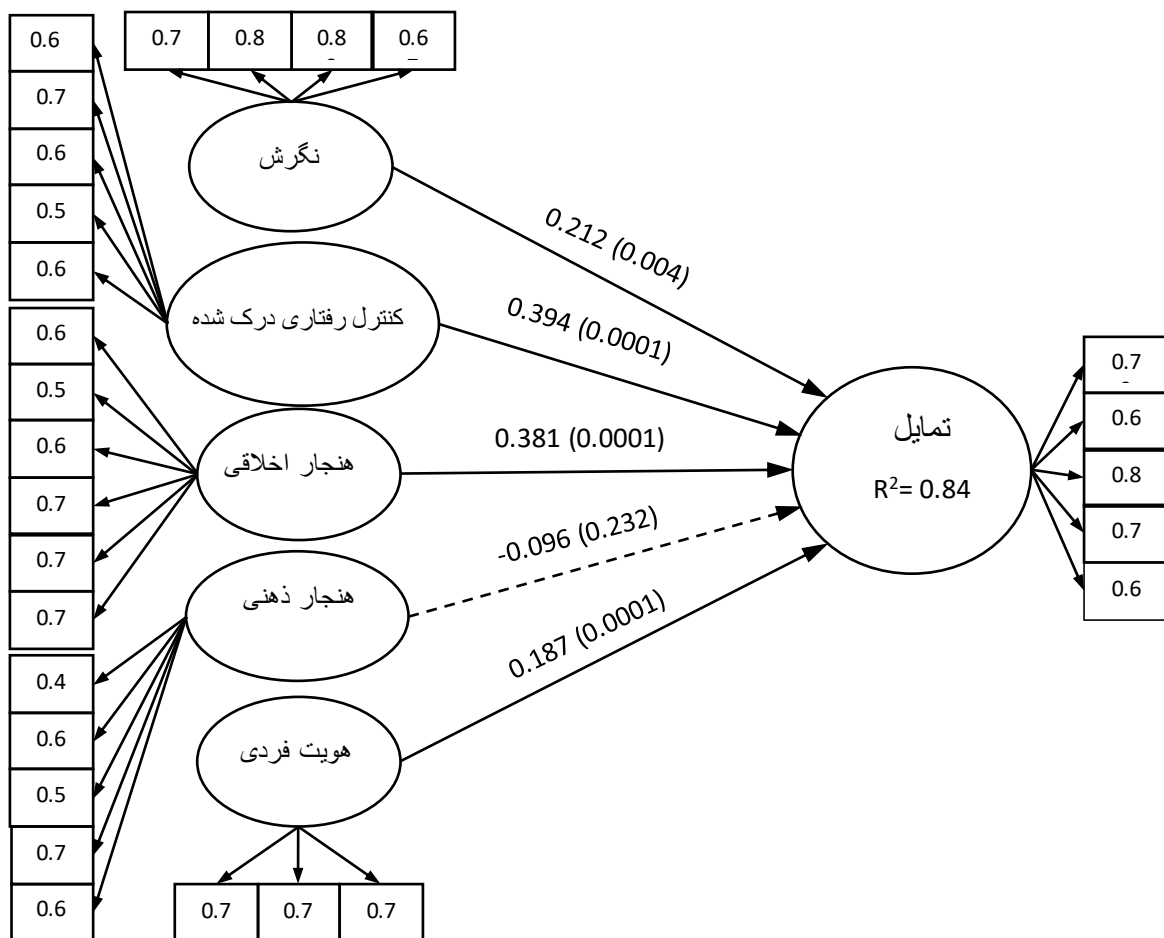
جدول ۴. تأثیر متغیرهای پژوهش بر تمایل دانشجویان نسبت به خوداشتغالی در بخش کشاورزی

Table 4. The effect of research variables on students' tendency towards self-employment in the agricultural sector

اثر مستقیم استاندارد					
متغیر	نگرش	هنجار ذهنی	هنجار اخلاقی	کنترل رفتاری درک شده	هویت فردی
تمایل	۰/۲۱۲	-۰/۰۹۶	۰/۳۸۱	۰/۳۹۴	۰/۱۸۷

نتیجه‌گیری

بیکاری دانش‌آموختگان دانشگاهی در ایران یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین موضوع‌هایی است که نگرانی‌های بسیاری هم برای دولت و هم برای عموم مردم ایجاد نموده است. خوداشتغالی در بخش کشاورزی می‌تواند به حل مشکل بیکاری و توسعه اقتصاد ملی کشورهای در حال توسعه و به خصوص کشور ایران کمک نماید. بنابراین با توجه به بیکاری دانش‌آموختگان دانشگاهی به ویژه دانشجویان رشته کشاورزی خوداشتغالی، پژوهش در رابطه با تمایل دانشجویان رشته کشاورزی به خوداشتغالی بسیار حائز اهمیت می‌باشد. نتایج پژوهش (Yazdanpanah *et al.*, 2016) نشان داد در صورتی که دانش‌آموختگان بخش کشاورزی ارزیابی از مهم و عاقلانه بودن راه‌اندازی فعالیت‌های کارآفرینانه و خوداشتغالانه داشته باشند با احتمال بیشتری در آینده تمایل به راه‌اندازی اینگونه فعالیت‌ها خواهند داشت.

شکل ۲. مدل معادلات ساختاری و ضرایب تحلیل مسیر بین متغیرهای تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده

Figure 2. Structural equation model and path analysis coefficients between variables of the theory of planned behavior

بنابر یافته‌های این پژوهش، بین نگرش و تمایل به خوداشتغالی رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش (Yazdanpanah *et al.*, 2016; Shangoli najafabadi *et al.*, 2014; Gafar *et al.*, 2015; Krueger *et al.*, 2000) هم راستا می‌باشد. همچنین نتایج این پژوهش حاکی از وجود رابطه مثبت و معنی‌دار بین هنجار ذهنی و تمایل به خوداشتغالی است. به نظر می‌رسد که خوداشتغالی به عنوان یک گزینه شغلی مطلوب برای دانشجویان تلقی می‌شود زیرا بر اساس نتایج پژوهش آن‌ها معتقدند که خانواده، دوستان و ... از تصمیم آن‌ها مبنی بر شروع یک فعالیت خوداشتغالانه حمایت می‌کنند. این یافته با مطالعات (Malebana., 2014; Krueger *et al.*, 2000) هم راستا می‌باشد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین هنجارهای اخلاقی و تمایل نسبت به خوداشتغالی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. در حقیقت هر چه فرد خود را به احراز یک فعالیت خوداشتغالانه بیشتر متعهد بداند و قواعد یا ارزش‌های اخلاقی را در وجود خود ببیند، تمایل بیشتری به فعالیت خوداشتغالانه خواهد داشت. این یافته با نتایج پژوهش (Shangoli najafabadi *et al.*, 2014) هم راستا می‌باشد. (Safa & makgoli (2015) بیان داشتند که افراد با داشتن خودکارآمدی می‌توانند نسبت به رویدادها و چالش‌هایی که ممکن

است در مراحل مختلف به ویژه در مراحل اولیه راه اندازی و توسعه کسب و کار با آن‌ها روبه‌رو شوند، به طور مؤثر واکنش نشان دهند. این موضوع، به ویژه، در کسب و کارهای کشاورزی دارای اهمیت دو چندان است. نتایج پژوهش حاضر نشان داد متغیر کنترل رفتاری درک شده با متغیر تمایل به خوداشتغالی دارای رابطه مثبت می‌باشد که این یافته با نتیجه مطالعات (Isah and Garba., 2015; Movahedi *et al.*, 2014) مطابقت دارد. بین هویت فردی دانشجویان و تمایل به خوداشتغالی رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. این بدان معنی است که اگر دانشجویان خود را فردی مناسب برای خوداشتغالی بدانند با احتمال بیشتری در آینده تمایل به راه‌اندازی اینگونه فعالیت‌ها خواهند داشت. این یافته با نتایج (Shangoli najafabadi *et al.*, 2014) هم‌راستا می‌باشد. نتایج حاصل از معادلات ساختاری نشان داد، متغیرهای نگرش، کنترل رفتاری درک شده، هنجار اخلاقی و هویت فردی دارای تأثیر مستقیم مثبت و معنی‌داری بر تمایل به خوداشتغالی دارد و ۸۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. با توجه به نتایج پژوهش پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود.

۱. با توجه به نگرش دانشجویان در زمینه خوداشتغالی، لازم است که نگرش آنان از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه خوداشتغالی (در قالب آموزش‌های فوق برنامه) به جهت آشنایی و خلق ایده‌های جدید در دانشجویان و بسترسازی مناسب به منظور برقراری ارتباط و مشاوره مستقیم با اساتید خبره و افراد موفق تقویت گردد.
۲. بهبود هنجار ذهنی دانشجویان از طریق ترغیب دانشجویان به فعالیت‌های خوداشتغالی از سوی افرادی که برای آنان حائز اهمیت هستند همانند خانواده، دوستان و غیره و ایجاد زمینه‌های برقراری تعاملات اجتماعی دانشجویان با یکدیگر در قالب فعالیت‌های گروهی توصیه می‌گردد.
۳. توصیه می‌شود با کاهش موانع موجود در مسیر خوداشتغالی دانشجویان و دانش‌آموختگان از طریق ساده‌سازی و ارائه تسهیلات و آموزش‌های عملی و بازدید از محل کار افراد خوداشتغال خودکارآمدی، اعتقاد و باور دانشجویان در رابطه با خوداشتغالی تقویت گردد.
۴. تقویت دانش خوداشتغالی دانشجویان از طریق برگزاری کلاس‌های آموزشی در رابطه با اهمیت خوداشتغالی و آشنایی دانشجویان با خوداشتغالی، فرهنگ سازی و ایجاد زمینه مناسب خوداشتغالی در دانشگاه‌ها به منظور ارزش و بها دادن به فعالیت‌های خوداشتغالی به منظور بالا بردن هنجار ذهنی آنان پیشنهاد می‌گردد.
۵. به منظور بهبود هویت فردی دانشجویان در راستای خوداشتغالی، پیشنهاد می‌گردد که خانواده و استادان دانشگاه به تشویق و ترغیب دانشجویان پرداخته و از طرح‌ها و برنامه‌هایی که توانایی تغییر ذهنیت و تمایل افراد غیر خوداشتغالی را دارند، حمایت کنند.

منابع

Akmaliah Pihie Lope, Z., & Hassan, H. (2009). Choice of self employment intention among secondary school students. *The Journal of International Social Research*, 2(9), 539-549.

Arabiun, A., Abdullah Zadeh, GH., & Sharifzadeh, A. (2014). Studying and Analyzing Self-Employment Tendency Among Students (Case of Gorgan University of Agricultural Sciences and Natural Resources). *Iranain Journal Of Agricultural Economics and Development Research*, 44(4), 581-591. (In Farsi)

Babyetsiza, J. (2015). Gainful self-employment among tertiary education graduates in Uganda 1987 to 2014. Ph.D. dissertation, Makerere University, Uganda.

Barani, S., Athari, Z. & Zarafshani, K. (2009). Determinants of Entrepreneurial Intentions among Technical and Vocational Agriculture Students: A Case Study in Kermanshah Province. *Entrepreneurship Development*, 2(6), 73-96. (In Farsi)

Fayolle, A., & Gailly, B. (2004). Using the theory of planned behaviour to assess entrepreneurship teaching programs: a first experimentation (paper presented at the IntEnt 2004 Conference, Naples, Italy). University of Napoli Federico, Napoli, Italy.

Fields, G. S. (2013). Self-employment in the developing world: A Report to the High-Level Panel of Eminent Persons. Paper submitted to the High Level Panel on the Post- 2015 Development Agenda. New York, United Nations.

Gafar, M., Yusoff, W. F. W., Kasim, R., & Martin, D. (2015). Attitude to Business Reality, Perceived Value Creation and Subjective Norms: How They Impact on Students of Higher Learning Institutions' Self-Employment Intentions in Malaysia. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(5), 186-196.

Ghavidel, S., Farjadi, G., & Mohammadpour, A. (2011). The relationship between entrepreneurship and unemployment in developed and developing countries. In International Conference on Applied Economics, University of Perugia, Perugia, Italy, pp 187-192.

Hoseini, R., & hoseini, E. (2012). Entrepreneurship education: a new approach to solve the employment problem undergraduate Agriculture. National Conference on entrepreneurship and business management knowledge. Babolsar, Iran, pp 1-23.

Huang, C. C., & Chen, T. H. (2015). Moral Norm and the Two-Component Theory of Planned Behavior Model in Predicting Knowledge Sharing Intention: A Role of Mediator Desire. *Psychology*, 6(13), 1685-1699.

Isah, U. G., & Garba, A. S. (2015). Analysis of Students' Attitudes toward Self-Employment Intention in Tertiary Institution in Nigeria. *International Journal of Small Business and Entrepreneurship Research*. 3(3), 1-11.

Kaldi, A., Azkia, M., & Haidaripor, Sh. (2012). Factors affecting the development and effectiveness of self-employment and entrepreneurship projects scarifying students (study groups in Tehran sacrifice). *Sociological Studies of Iran*, 2(7), 83-101. (In Farsi)

Khaghani, T., molahoseini, A., & Firghani, M. (2012). Studying the entrepreneurial intention and self-employment models of students. National Conference on entrepreneurship and business management knowledge. Babolsar, Iran. (In Farsi)

Kolvereid, L. (1996). Organizational employment versus self-employment: Reasons for career choice intentions. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 20(3), 23-32.

Krueger, N. F., Reilly, M. D., & Carsrud, A. L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of business venturing*, 15(5), 411-432.

Liñán, F., & Chen, Y. W. (2009). Development and Cross-Cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship theory and practice*, 33(3), 593-617.

Majogoro, K., & Mgabo, M. R. (2012). Self-employment intention among university students: testing Ajzen's theory of planned behaviour (TPB). *International Journal of Physical and Social Sciences*, 2(8), 67-84.

Malebana, J. (2014). Entrepreneurial intentions of South African rural university students: A test of the theory of planned behaviour. *Journal of Economics and Behavioral Studies*, 6(2), 130.

McStay, D. (2008). An investigation of undergraduate student self-employment intention and the impact of entrepreneurship education and previous entrepreneurial experience. Ph.D. dissertation, Bond University, Australia.

Mokht, S., Morj, M., Sorani, F., & Rajabian, F. (2013). Invesigating character skills of rural youth entrepreneurial city Gonbad-e Qabus. *Iranian hournal Of Agricultural Economics and Development Research*, 44(3), 523-532. (In Farsi)

Movahedi, R. (2017). Analysis of Barriers to Agricultural Graduates'Employment. *journal of agricultural education administration research*, 9(41), 79-95. (In Farsi)

Movahedi, R., Latif, S., & Zolikhaei Sayyar, L. (2014). Factors Impacting on Agricultural Students' Attitude towards Self-Employment in Hamadan Agricultural Scientifc-Applied Educational Center. *journal of agricultural education administration research*, 6(29), 3-12. (In Farsi)

Movahedi, R., Latifi, S., & Sayyar, L. Z. (2013). The Factors Affecting Agricultural Students' Attitude towards Self-Employment and Entrepreneurship. *International Journal of Agriculture and Crop Sciences*, 5(16), 1813.

Papzan, A., Karamian, F., Jolideh, M, & Gholami, M. (2015). Identifying the Attitude of Agricultural Students Toward Entrepreneurship. *Entrepreneurship and Agriculture*, 2(3), 1-8. (In Farsi)

Saboohi, F. (2001). Assessment and Analysis of Causes Of Unemployment (View of Firms Managers, university chancelers and Graduaries. *Institute For Research and Planning In Higher Education*. (In Farsi)

Safa, L., & Mangeli, N. (2015). The Effect of Entrepreneurial Self-Efficacy on Agricultural Students' Entrepreneurial Intention at University of Zanjan. *journal of agricultural education administration research*, 7(33), 3-15. (In Farsi)

Shangoli najafabadi, M., Mohamadzadeh, S., Khosravipour, B., & Yazdanpanah, M. (2014). Factors affecting students' intention to hire job: Application of the Theory of Planned Behavior developed. *journal of agricultural education administration research*, 20(4), 75-93. (In Farsi)

Shiri, N., Alibaygi, A., & Faghiri, M. (2013). Factors Affecting Entrepreneurial Motivation of Agricultural Students at Razi University. *International Journal of Agricultural Management and Development*, 3(3), 175-180.

Solesvik, M. Z., Westhead, P., Kolvereid, L., & Matlay, H. (2012). Student intentions to become self-employed: the Ukrainian context. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 19(3), 441-460.

Tkachev, A., & Kolvereid, L. (1999). Self-employment intentions among Russian students. *Entrepreneurship & Regional Development*, 11(3), 269-280.

Yazdanpanah, M., & Forouzani, M. (2015). Application of the Theory of Planned Behaviour to predict Iranian students' intention to purchase organic food. *Journal of Cleaner Production*, 107, 342-352.

Yazdanpanah, M., & Rahimi Feyzabad, F. (2015). Factors Affecting Aleshtar District Farmers' Satisfaction And Loyalty towards Extension Training Classes. *journal of agricultural education administration research*, 7(33), 56-72. (In Farsi)

Yazdanpanah, M., Hayati, D., & Zamani, G. H. (2011). Investigating agricultural professionals' intentions and behaviours towards water conservation: using a modified theory of planned behaviour. *Environmental Sciences*, 9(1), 1-22.

Yazdanpanah, M., Khosravipour, B., Mohammadi, Z., & Dehghanpour, M. (2016). Studying of Intention of Undergraduate's Student of Khuzestan Ramin University of Agriculture and Natural Resources toward entrepreneurship. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 3(2), 77-80. (In Farsi)

Zakaria, H., Adam, H., & Abujaja, A. M. (2014). Assessment of agricultural students of university for development studies intention to take up self-employment in agribusiness. *International Journal of Information Technology and Business Management*, 21(1), 53-67.

Zolali, N., Khosravipour, B., & Zare, A. (2015). Obstacles and challenges of Agricultural Graduates Employment from the views point of Executive managers. *Journal Of Agricultural Education Administration Research*, 7(33), 73-83. (In Farsi)